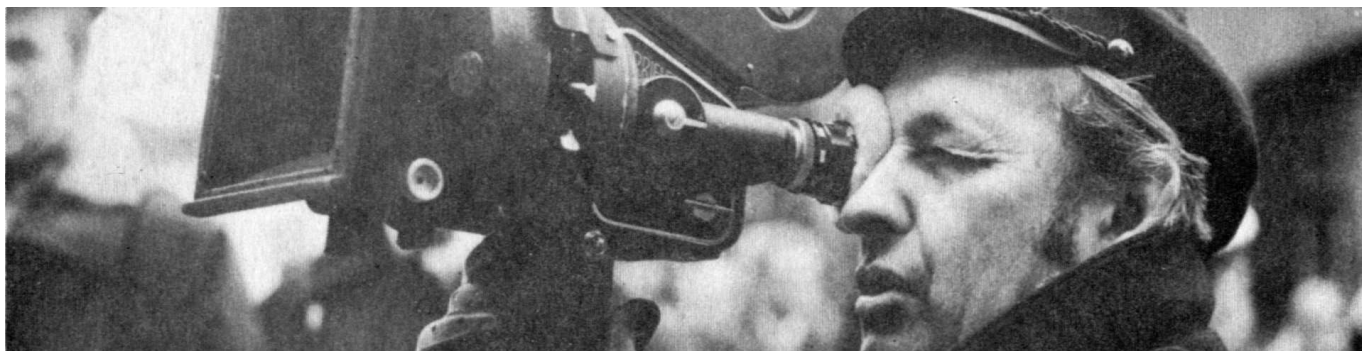

Tradycja i współczesność w filmach Andrzeja Wajdy

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Linia chronologiczna](#)
- [Audiobook](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Tradycja i współczesność w filmach Andrzeja Wajdy

Andrzej Wajda na planie *Ziemi Obiecanej*, 1974

Źródło: domena publiczna.

Jakie było podejście Andrzeja Wajdy do adaptacji wielkich narodowych powieści? Jakie cele stawiał sobie jeden z największych twórców polskiego kina?

Wyreżyserował *Popiół i diament* Jerzego Andrzejewskiego, *Popioły* Stefana Żeromskiego, *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, *Ziemię obiecaną* Władysława Reymonta, opowiadania *Brzezina* i *Panny z Wilka* Jarosława Iwaszkiewicza, *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza i *Zemstę* Aleksandra Fredry. Wszystkie te filmy są autorskimi interpretacjami. Powstały w wyniku twórczego dialogu z dziełami literatury. Sięgając do tradycji, podnosiły problemy współczesności. Były analizą polskiej tożsamości i polskiego doświadczenia historycznego. Jednak mimo wielu odniesień do symboli, mitów i archetypów kultury narodowej niosły ze sobą uniwersalny przekaz — metaforę czytelną dla publiczności na całym świecie.

Twoje cele

- Omówisz twórczość Andrzeja Wajdy.
- Scharakteryzujesz poetykę filmów Wajdy.
- Dostrzeżesz uniwersalność i ponadczasowość przekazu dzieł Wajdy.

Przeczytaj

Andrzej Wajda (1926–2016) zajmuje w kulturze polskiej miejsce szczególne, był bowiem człowiekiem o ogromnej pasji twórczej i społecznej. Ten wybitny artysta, wychowanek krakowskiej ASP, swój talent ujawnił w wielu dziedzinach sztuki, lecz największą pasją jego życia okazało się kino. Za całokształt swej filmowej twórczości otrzymał Oscara (2000 r.), najbardziej wśród ludzi kina cenione wyróżnienie, a także wiele innych, bardzo prestiżowych nagród przyznawanych tym, których uznano za najwybitniejszych w dziejach tej sztuki reżyserów. Takie nagrody uzyskało też na festiwalach wiele stworzonych przez Andrzeja Wajdę filmów.

Wybitność i znaczenie jego twórczości w polskiej i światowej kulturze podkreślają także przyznane mu przez środowiska akademickie doktoraty *honoris causa* (wyróżnienia nie tak znów częste w stosunku do artystów), m.in. na uniwersytetach w Waszyngtonie, Bolonii, Lyonie, Krakowie, Łodzi i Gdańsku czy w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi, którą zresztą sam ukończył w 1953 r. To światowe uznanie dla twórczości Andrzeja Wajdy – tak nierozzerwalnie przecież związanej z polską tradycją i kulturą narodową – świadczy o tym, że sensy i wartości jego filmów są uniwersalne, a to zawsze cecha wielkiej sztuki.

Wielki romantyk polskiego kina

Kierunek owego rozpoznania wskazuje sam Wajda:

“ Ja nigdy nie byłem i nie jestem bezstronny – *Kanał, Popiół i diament, Człowiek z marmuru*, te filmy biorą w obronę pokrzywdzonych. Tak właśnie widzę swoją rolę, bo taka jest tradycja polskiej sztuki romantycznej XIX wieku, której czuję się spadkobiercą i kontynuatorem.

W tym zwierzeniu artysty zawarta jest cała jego mentalna, etyczna i emocjonalna postawa. Z romantykami łączą Andrzeja Wajdę bunt i sprzeciw wobec zła, idea wolności, ciągle podejmowane próby zrozumienia istoty dramatycznych doświadczeń narodowej historii oraz postaw ludzi w historii tej uczestniczących. Tak jak romantycy, Wajda poprzez bohaterów swych dzieł identyfikuje się

Andrzej Wajda

Źródło: Piotr Drabik, dostępny w internecie: flickr.com, licencja:
CC BY 2.0.

z jednostkowym i zbiorowym
doświadczeniem sobie współczesnych,
czuje potrzebę wypowiedziania się poprzez
sztukę w ich imieniu, by móc kształtować

dziejową rzeczywistość. Była ona inna wówczas, gdy swą wizję historii przedstawiali polscy romantycy, inna, gdy tworzyli Wyspiański i Żeromski, inna, gdy Polacy krótko w okresie międzywojennym cieszyli się niepodległością kraju.

Czas drugiej wojny światowej i okupacji, a potem narzuconego narodowi politycznego i społecznego systemu ideologii komunistycznej stał się już bezpośrednim doświadczeniem Andrzeja Wajdy, który mówił w imieniu sobie współczesnych, jak kiedyś romantycy. Istotą tradycji romantycznej była wiara w Ideę, która wyraża sprzeciw wobec zła zastanej rzeczywistości, zaś najwyższy wymiar etyczny nadaje postawie Czynu, wysiłkowi, który nawet skazany na klęskę, daje poczucie godności i wewnętrznej wolności. Tę romantyczną determinację idei wolności pielęgnował i przekazywał sobie współczesnym artysta nowej sztuki – filmu. Jego rolę w kształtowaniu narodowej świadomości Polaków drugiej połowy XX w. trudno przecenić, widać ją szczególnie wyraziście z dystansu półwiecza od czasu premiery jego pierwszego fabularnego filmu, którym było *Pokolenie* (1955).

Ta szczególna potrzeba pielęgnowania romantycznej tradycji widoczna jest w całej twórczości Andrzeja Wajdy.

Dzieła epoki romantyzmu
• <i>Pan Tadeusz</i> (1999) • <i>Zemsta</i> (2002)
Dzieła nawiązujące do romantyzmu
Dzieła z romantycznym wzorcem heroizmu
Inne dzieła na podstawie polskiej literatury

Andrzej Wajda, jako najbardziej znany twórca polskiego kina, przedstawiciel tzw. kina autorskiego, a więc manifestującego intelektualne i estetyczne „ja” autora, jest przede wszystkim **adaptatorem literatury polskiej**. W fakcie tym zawarty jest pewien paradoks.

Z jednej strony filmy Andrzeja Wajdy uświadamiają nam, jak bardzo cała kultura polska przeniknięta jest tradycją literacką, z drugiej zaś pokazują, że to uwikłanie w tradycję wcale nie narusza autonomicznych wartości sztuki kina. I to właśnie świadczy o wybitności tych dzieł. Związków twórczości Andrzeja Wajdy z polską tradycją literacką nie można jednak upatrywać tylko w tym, iż tak często podejmuje się on adaptacji wybranych dzieł. Wajda sięga po literaturę, gdyż w niej szuka inspiracji do wyrażania problemów, którymi Polacy żyli w swej historycznej przeszłości i żyją w czasach artysty współczesnych.

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego.

Andrzej Wajda jest jednak adaptatorem niepokornym. Nigdy jego **adaptacje** nie były aktem prostej ekranizacji utworu literackiego. Wybierając dany tekst, Wajda niemal zawsze **podejmuje z nim autorski dialog, staje się jego interpretatorem**. Filmowe świadectwa lektury dzieł literackich ukazywane nam przez Wajdę są fascynujące, choć może nie zawsze zgodne z tymi wyobrażeniami, z jakimi przychodzimy do kina. Nie ma jednak, jak wiadomo, jednej właściwej interpretacji danego dzieła. Wajda przez swe adaptacyjne dokonania wywalczył sobie prawo do przedstawiania interpretacji własnej, która jedynie zaprasza widza do rozmowy, nie wymuszając na nim pełnej akceptacji.

Tak było, gdy w początkach swej twórczości adaptował *Popiół i diament* Jerzego Andrzejewskiego, a potem *Popioły* Stefana Żeromskiego, *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, *Ziemię obiecaną* Władysława Reymonta, opowiadania *Brzezina* i *Panny z Wilka* Jarosława Iwaszkiewicza czy wreszcie – już jako dojrzały twórca – *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza i *Zemstę* Aleksandra Fredry. Te i inne filmy (przykłady można by mnożyć) budziły zachwyt, czasem spotykały się także z krytyką, nigdy jednak nie pozostawiały widzów obojętnymi. Odbiorcy raczej nie oczekują od adaptacji tzw. wierności pierwowzorowi, czyli pozornie prostej, a naprawdę tak trudnej do określenia odpowiedniości zarówno wobec „litery”, jak i „ducha” tekstu literackiego. Interesuje ich nade wszystko sposób jego interpretacji. W wydaniu tego artysty ona sama staje się sztuką, która zachwyca swymi autonomicznymi filmowymi walorami estetycznymi i to głównie one podlegają ocenie. Czasem widz nie pamięta pierwowzoru literackiego lub z różnych przyczyn go nie zna; ocenia wówczas

adaptację jedynie jako film. Na przykład sława filmów *Popiół i diament*, *Ziemia obiecana* czy *Panny z Wilka* rzadko wyrasta ze znajomości literackich źródeł, lecz z ich stricte filmowych walorów. Z kolei polski widz, świadom wartości kanonu narodowej klasyki literackiej, nie potraktuje filmowego *Pana Tadeusza* jako formy zastępczej wobec lektury Mickiewiczowskiego arcydzieła. Andrzej Wajda proponuje mu jedynie swój własny sposób przeżycia tamtego odległego świata polskośći ukrytej w pejzażu, obyczaju, staropolskich typach bohaterów, a nade wszystko w języku.

Styl ekspresji bywa w filmach Wajdy równie ważnym sposobem interpretacji pierwowzoru, co wspomniany wcześniej dialog z przesłaniem zamkniętym w fabule. Wajda – uważny i wnikliwy czytelnik, a jednocześnie mistrz kamery – umie odnaleźć wszystkie sygnały ukryte w tekście literackim, które pozwalają rozwinąć jego własną, filmową wyobraźnię. Sygnały te odkrywa na różnych poziomach struktury tekstu literackiego – w jego dramaturgii, typie narracji, sposobie kreacji bohatera jednostkowego i zbiorowego, w stylu kształtowania pozostałych elementów świata przedstawionego, czasem w jednym, pozornie mało znaczącym zdaniu, częściej w symbolach czy metaforze. Bardzo często Andrzej Wajda odwołuje się w swoich filmach także do tradycji malarstwa. Ta koegzystencja sztuki literackiej i sztuk plastycznych jest niejako „firmowym znakiem” jego twórczości. W takich filmach jak *Brzezina* czy *Wesele* bogactwo, celowość i umiejętność stylizacji oraz przywołań dzieł polskiego malarstwa są szczególnie uderzające.

Często Andrzej Wajda sytuuje w świecie przedstawionym swych filmów symboliczne obrazy odnalezione w kręgu literatury polskiej, lecz niekoniecznie w konkretnym właśnie adaptowanym dziele. Rozpoznawane głównie przez Polaków, za sprawą swej ekspresji, są jednak także w warstwie metaforycznej czytelne dla obcokrajowców. Przykładem może być scena z filmu *Kanał* – obraz leżącego wśród gruzów powstańczej Warszawy fortepianu polski widz odczyta jako nawiązanie do Norwidowskiej symboliki zawartej w utworze *Fortepian Szopena*. Dramatyzm tej sceny skłoni jednak do refleksji i wzbudzi emocje widzów, którzy nie znają poezji Norwida i takich skojarzeń mieć nie mogą.

Chochoty w *Weselu* Andrzeja Wajdy

W różnych sytuacyjnych konfiguracjach pojawia się w filmach Wajdy motyw i symbol chocholego tańca. Obecny jest m.in. w *Weselu*, *Popiele i diamentach*, we *Wszystkim na sprzedaż*, w *Polowaniu na muchy* (1969). Tę, zdawałoby się, tak bardzo polską metaforę pozerstwa, marazmu i niezdolności do działania rozpoznają i inni widzowie – wspomniane cechy nie są bowiem właściwe jedynie Polakom.

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego.

Znamienną cechą poetyki filmów Wajdy jest jednak także wielość odniesień do symboli, mitów i archetypów kultury narodowej, które są w niej obecne nie tylko za sprawą dzieł polskiej sztuki. Spośród wielu odniesień można przywołać choćby tylko dwa przykłady. Pierwszy związany jest z legendą ułańską, w której swe źródło ma symbolika konia i szabli. Legenda ta żyje dzięki literaturze i sztukom plastycznym, a obecnie przede wszystkim za sprawą kina. Amerykanie właśnie w filmie wykreowali legendę kowboja, Japończycy samuraja, a my ułana. Nie zawsze jednak zdajemy sobie sprawę, że owa tradycja ułańska tak głęboko zakorzeniona jest w naszej świadomości właśnie dzięki filmom Wajdy. Bez *Pana Tadeusza*, *Popiołów*, *Lotnej*, *Kroniki wypadków miłosnych*, bez epizodów w *Weselu* oraz *Popiele i diamentach* legenda ułana, konia, lancy i szabli straciłaby swą moc. W symbolice narodowej wyjątkowo silnie nacechowanym znaczeniowo obrazem pozostaje także płonący znicz. W odbiorze *Kroniki wypadków miłosnych*, a nade wszystko *Popiołu i diamentu* obraz ten pełni znaczeniowo-ekspresyjną funkcję przekraczającą doświadczenie indywidualne, jest symbolem doświadczenia zbiorowego, często martyrologicznego.

Słownik

heroizm

(fr. *héroïsme* < gr. *hērōs*) zdolność dokonywania wielkich czynów przez bohaterów wyróżniających się wyjątkową świadomością swojej misji historycznej

adaptacja

(łac. *adaptatio* – przystosowanie) przetworzenie dzieła literackiego na utwór odmiennego rodzaju literackiego lub na utwór innej sztuki, dostosowanie go do potrzeb nowych odbiorców lub nowych środków rozpowszechniania

Linia chronologiczna

Polecenie 1

Zapoznaj się z osią czasu, która prezentuje twórczość filmową Andrzeja Wajdy. Następnie wskaż obszary tematyczne, wątki oraz motywy, jakie dominują w filmografii reżysera.

Polecenie 2

Na podstawie osi czasu wyjaśnij, jaki stosunek do polskiej historii i dziedzictwa kulturalnego prezentował Wajda w swoich filmach.

Polecenie 1

Na podstawie treści audiobooka wyjaśnij, jaką paralelę pomiędzy Europą a filmem wyprowadził Andrzej Wajda.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PplWY8Eq>

Podczas międzynarodowej konferencji, zorganizowanej na Uniwersytecie Łódzkim z okazji jubileuszu siedemdziesiątych piątych urodzin Andrzeja Wajdy, reżyser wypowiedział słowa, którym warto poświęcić chwilę uwagi:

Liczę na to, że Europa scementuje się i przypomni sobie jedno jedyne hasło, pod którym mogłaby się zjednoczyć: wolność, równość, braterstwo. To hasło zrodziło się tu w Europie i gdyby je zrealizować, kino też mogłoby szukać wspólnoty. Przestałoby wówczas być prowincjonalne, mogłoby służyć wspólnej sprawie. Chciałbym, żeby tak było. Na razie to amerykańskie kino pozwala nam śnić, chętnie więc oglądamy jego produkcje, bo we śnie wszystko jest możliwe, a tego właśnie chcemy. Natomiast kino europejskie funduje nam pigułki na przebudzenie. Jego filmy zmierzają do otrzeźwienia nas. Te dwie tendencje nie mogą się połączyć, będą więc istnieć obok siebie. [...] Jeśli coś śni się Amerykanom, to samo śni się wszystkim ludziom na świecie. Nasze sny pozostają zaś tylko naszymi marzeniami. Nie ma więc dobrej odpowiedzi na pytanie, jak sprawić, by całemu światu śniło się to, co nam.

A jednak Andrzejowi Wajdzie udawało się skupiać na „polskich snach” uwagę nie tylko rodzimej publiczności. Ten arcy polski artysta, będący – jak sam o sobie mówi – *spadkobiercą i kontynuatorem tradycji kultury narodowej*, zdołał przebić mur jej nieznajomości i niezrozumienia przez innych. Niosące uniwersalną ideę wolności tak jednostki, jak i narodowej wspólnoty filmy Andrzeja Wajdy okazały się ważne nie tylko dla Polaków. Polskość tych filmów, tak różna od „amerykańskich snów”, okazała się ich wartością największą, przemawia autentyzmem doświadczeń historycznych i kulturowych jednego narodu. Przyjrzyjmy się zatem owym znakom polskości filmów

Andrzeja Wajdy, które na pewno najtrafniej i najgłębiej potrafią jednak rozpoznać jego rodacy.

Tekst: Ewelina Nurczyńska-Fidelska

Polecenie 2

Wyjaśnij, na czym polega zakorzenienie Wajdy w tradycji narodowej.

Związek z tradycją literacką

Ćwiczenie 1

Na podstawie treści audiobooka wyjaśnij, co charakteryzuje filmowych bohaterów Wajdy i na czym polega ich związek z tradycją romantyczną.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PpIWY8Eq>

Związek sztuki Andrzeja Wajdy z tradycją literacką, a zwłaszcza romantyczną, najwyraźniej ujawnia się za sprawą kreacji bohaterów. To przede wszystkim oni są nosicielami idei i sensów, a czasem także mitów narodowej historii i kultury. Ich losy to zazwyczaj splot niezwykłych, dramatycznie spotęgowanych wydarzeń z wielką historią w tle. Obdarowani są „romantycznym” niepokojem i pasją działania w imię Idei. Są w swych działaniach samotni, zdeterminowani i wierni nawet z góry przegranej sprawie, i często też ponoszą klęskę. Zgodnie z romantycznymi nakazami, poświęcenie i składanie ofiar najwyższych, a więc i ofiary życia, okazało się w historii narodu etycznym obowiązkiem wielu pokoleń. Bohaterowie *Popiołów*, *Nocy listopadowej* (1978), *Lotnej*, straceńcy z warszawskich kanałów, Jaś Krone z *Pokolenia* i Maciek Chełmicki z *Popiołu i diamentu* – to galeria postaci, które najczęściej przywołujemy wówczas, gdy mówimy o ich romantycznym rodowodzie. Wśród nich miejsce szczególne zajmuje, przez zaprzeczenie modelu romantycznego bohatera, Karol Borowiecki z *Ziemi*

obiecanej, ale także bohaterowie *Człowieka z marmuru* – murarz, socjalistyczny przodownik pracy Mateusz Birkut i odkrywająca po latach jego losy młoda dziennikarka Agnieszka. Oboje, pełni wewnętrznego sprzeciwu i buntu, toczą inną, już nie zbrojną walkę ze złem otaczającej ich politycznej i społecznej rzeczywistości. Zwłaszcza Birkut przez swój plebejski rodowód jest potwierdzeniem trwałości wzorca romantycznego bohatera.

Ci ostatni bohaterowie przypominają, iż w twórczości Andrzeja Wajdy nie tylko historia i uwikłani w nią Polacy stawali w centrum uwagi i refleksji tego artysty. Bliska mu jest także współczesna rzeczywistość. Właśnie *Człowiek z marmuru* i *Człowiek z żelaza* (1981) to najbardziej znane przykłady tego nurtu. Warto jednak pamiętać także o takich filmach, jak: *Niewinni czarodzieje* (1960), *Polowanie na muchy*, *Wszystko na sprzedaż*, *Bez znieczulenia* (1978), *Dyrygent* (1980), *Panna Nikt* (1996).

Powroty Andrzeja Wajdy do arcydzieł literatury polskiej (choć nie tylko – np. *Piłat i inni* wg *Mistrza i Małgorzaty* Bułhakowa, *Smuga cienia* wg Conrada, *Biesy* wg Dostojewskiego), to na pewno powroty do najbardziej przez niego ukochanej tradycji kulturowej, do światów, w których porusza się najlepiej. Zwracając się ku tej tradycji, Wajda analizuje zbiorową świadomość Polaków, ukształtowaną przez historyczne doświadczenie i kulturę narodową. Nie znaczy to, iż jest bezkrytycznym apologetą tej świadomości, często podejmuje dyskusję czy nawet spór o systemy wartości, które ją ukształtowały, w tym mit postawy heroicznej, której ceną jest życie. Filmy Wajdy przenika zaduma nad narodową mitologią i funkcjami, jakie pełni ona w społeczeństwie. Nie zmienia to faktu, iż Wajda – nawet polemizując z tą mitologią – w czasach PRL-u budował poczucie polskości i jej wyznaczników. Tę samą rolę w czasach zaborów i niewoli odgrywali romantycy.

Realizując filmy o tematyce współczesnej i te, w których powracał do historii rozpiętej między czasami napoleońskimi a rokiem 1980, Wajda tak naprawdę kierował się intencją, którą niezwykle trafnie określił Adam Michnik. Zaliczył on Andrzeja Wajdę do tego grona najwybitniejszych polskich artystów,

co fascynują i oburzają, co wciąż na nowo przypominają, na czym polega splątany węzeł polskich dziejów i polskich losów, to osobliwe polskie przemieszanie cnoty i występku, heroizmu z bezmyślnością, patriotycznego rozumu z wrzaskliwym pustostowiem.

Ćwiczenie 2

Wyjaśnij sens słów Adama Michnika na temat Andrzeja Wajdy, które zostały zacytowane na końcu audiobooka.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Tradycja i współczesność w filmach Andrzeja Wajdy

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

7) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

5. dokonuje krytycznej selekcji źródeł;

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- omówi twórczość Andrzeja Wajdy;
- scharakteryzuje poetykę filmów Wajdy;
- dostrzeże uniwersalność i ponadczasowość przekazu dzieł Wajdy.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- drama.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o obejrzenie w domu wybranego przez siebie filmu w reż. Andrzeja Wajdy. Zachęca również do wyszukania w sieci opinii krytyków filmowych na temat obejrzanego dzieła.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel udostępnia uczniom e-materiał i wprowadza ich w temat lekcji. Wraz uczniami ustala cele zajęć i kryteria sukcesu.
2. Nauczyciel pyta uczniów, jakie filmy Wajdy obejrzeli, czy dany film był wierną adaptacją utworu literackiego, na bazie której powstał, czy są jednak znaczące różnice. Jeśli uczniowie obejrzeli film i znają również dokładnie treść utworu literackiego, podają konkretne przykłady różnic. Jeśli nie znają, dzielą się opiniami krytyków na temat filmu.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią sekcji „Przeczytaj”. Tworzą notatkę w formie mapy myśli podsumowującą wiedzę z tej części lekcji.
2. Uczniowie zapoznają się z treścią sekcji „Linia chronologiczna”, następnie dobierają się w pary i wykonują polecenia 1 i 2. Wybrane osoby prezentują odpowiedzi.
3. W kolejnym kroku uczniowie przygotowują się do napisania recenzji na temat filmu, który zobaczyli przed lekcją w domu. Nauczyciel pyta uczniów o ich wrażenia. Nauczyciel jako przykład prezentuje uczniom wybraną recenzję filmową. Uczniowie zapoznają się z treścią i z pomocą nauczyciela rozpoznają najważniejsze elementy formalne tego gatunku publicystycznego: a) ogólny zarys fabuły; b) analiza filmu, w tym: środków artystycznych, emocjonalności, porównanie z innymi filmami reżysera (lub innych); c) ocena dzieła. Uczniowie przystępują do napisania recenzji.
4. Uczniowie zapoznają się z audiobookiem. Wyjaśniają, jaką paralelę pomiędzy Europą a filmem wyprowadził Andrzej Wajda oraz na czym polega zakorzenienie Wajdy w tradycji narodowej.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie wyjaśniają, dlaczego filmy Andrzeja Wajdy mogą być ważne dla Polaków. Wykonują również w ramach podsumowania oba ćwiczenia z sekcji „Audiobook”.

Praca domowa:

1. Przygotuj prezentację multimedialną, w której podsumujesz zdobyte podczas lekcji wiadomości.

Materiały pomocnicze:

- https://rebus.us.edu.pl/bitstream/20.500.12128/9642/1/Miczka_Inspiracje_malarskie_w_Weselu_Andrzeja_Wajdy.pdf
- <https://culture.pl/pl/tworca/andrzej-wajda>

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Linia chronologiczna”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.